

ФУТБОЛ БҮЙИЧА ЎН ЕТТИ ЁШГАЧА БЎЛГАН ЎЗБЕКИСТОН ТЕРМА ЖАМОАСИ АЪЗОЛАРИГА

Азиз фарзандларим!

Ўн етти ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида Саудия Арабистон майдонларида бўлиб ўтган нуфузли мусобақада муваффақиятли иштирок этиб, юксак соврин – Осиё кубогини кўлга киритганингиз билан халқимиз номидан, ўз номимдан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Сизлар каби навқирон, азму шиоатли ёшларимизнинг бутун турнир давомида биронта ҳам мағлубиятга учрамасдан, рекорд натижага кўрсатиб, жонажон Ватанимиз шарофини маддона ҳимоя қилганлари, ҳеч шубҳасиз, миллий футболимиз тарихига олтин ҳарфлар билан ёзиладиган шонли воея, десак, тўғри бўлади.

Айниқса, финалда мусобақа мезбони – Саудия Арабистони каби фоят кучли жамоага қарши кескин беллашувда турли босимларга камбасдан, ўн бир ўйинчига қарши тўқуқиз футбольчи шиддатли кураш олиб борганингиз чинакам жасорат ва матонат намунаси бўлди. Сизлар намоён этган юксак маддлик ва маҳорат ҳар қандай таҳсинга сазовордир.

Мусобақа якунига кўра, уч нафар истеъододли ва моҳир спортчимиз якка тартибдаги совирнлар эгаси бўлгани, жумладан, Нематulloh Рустамжонов – турнирнинг энг яхши дарвозабони, Асилбек Алиев – энг яхши тўпурари, Садриддин Ҳасанов – энг яхши футболчиси сифатида этитироф этилганни ҳам алоҳида

таъкидлаш лозим.

Эл-юртимиз сизларнинг тимсолингизда доимо олдинга интилиб яшайдиган, юксак марраларни забт этишга қодир Янги Ўзбекистон ёшларининг энг ёркян вакилларини кўради ва сизлар билан ҳақли равишда фахрланади.

Мамлакатимизда спортга, жумладан, футбол ривожига бериладиган юксак эътиборнинг янга бир амалий натижаси бўлган мана шундай тарихий ғалаба учун сизларга, сизларни тарбиялаб vogya etkazgan ота-оналарингиз ва устоз-мурабабийларингизга чин дилдан самимий миннатдорлик билдираман.

Сизлар ушбу ғалабадан руҳланиб, шу йил ноябрь ойида Қатарда бўлиб ўтадиган жаҳон чемпионатида ҳам Осиёнингғолиб жамоаси сифатида муносиб иштирок этасиз, деб ишонаман.

Баҳт ва зафар сизларга доимо ёр бўлсин, азиз фарзандларим!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

ЮРАГИДА ОЛОВИ БОРЛАР

Ўтган ҳафта якунида футбол бўйича 17 ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида Осиё кубоги ниҳоясига етди. Унда U-17 Ўзбекистон терма жамоаси Осиё кубоги финалида мезбон Саудия Арабистонига қарши ўйинда ғалаба қозониб чемпионликни кўлга киритди. «Қирол Фахд» стадионида ўтган учрашув 2:0 ҳисобида якунланди.

8

» СИЁСИЙ ПУЛЬС. МУНОСАБАТ

Иқтисодий тебранишлар шароитида тўғри ва мақбул ёнимлар керак

ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИ ВА ГЛОБАЛ САВДО МАЙДОНИДАГИ ҲОЗИРГИ ТЕНДЕНЦИЯЛАР, АЙНИҚСА, ҚЎШМА ШТАТЛАР ТОМОНИДАН ЯНГИ БОЖХОНА ТАРИФЛАРИ ВА ИМПОРТ ЧЕКЛОВЛАРИ ЖОРИЙ ЭТИЛИШИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШГАН ДУНЁ МАМЛАКАТЛАРИ ҲАЁТИГА СЕЗИЛАРЛИ ТАЪСИР КЎРСАТМОҚДА. ХУСУСАН, АТИГИ УЧ-ТЎРУ КУН ИЧИДА ҲАЛҚАРО МОЛИЯ БОЗОРЛАРИДА 10 ТРИЛЛИОН ДОЛЛАР ЙЎҚОТИЛДИ. ЮҚОРИ ТАРИФЛАР ОҚИБАТИДА ҲАЛҚАРО САВДО ҲАЖМИ 3,5 ТРИЛЛИОН ДОЛЛАРГА ҚИСҚАРИБ, ЖАҲОН ИНФЛЯЦИЯ ДАРАЖАСИ 7,5-8 ФОИЗГА КЎТАРИЛИШИ ПРОГНОЗ ҚИЛИМOKДА.

2

ҚОНУНЛАРДА ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ МАСАЛАСИ

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНГ КЕЧА Бўлиб ўтган йиғилишида 15 TA ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДАН ўТКАЗИЛДИ. ОДАТГА МУВОФИҚ ҚҮЙИ ПАЛАТА ФРАКЦИЯЛАРИДА ЛОЙИҲАЛАРНИ МУҲОКАМА ҚИЛИШ БИР КУН ОЛДИН ФРАКЦИЯ ЙИҒИЛИШЛАРИДА БОШЛАГАН ЭДИ. БУ ГАЛ ҲАМ ФРАКЦИЯЛАР ЙИҒИЛИШЛАРИ БАҲС-МУНОЗАРАЛАР, ТАКЛИФ ВА ТАШАББУСЛАРГА БОЙ Бўлди.

3

АНДИЖОН КАТТА ЎЗГАРИШЛАР ОСТОНАСИДА

ДАВЛАТИМИЗ РАҲБАРИ ҲУДУДЛАР РИВОЖИ, АҲОЛИ ҲАЁТИ БИЛАН ЯҚИНДАН ТАНИШИШ МАҚСАДИДА 15-16 АПРЕЛЬ КУНИ АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА Бўлди.
ПРЕЗИДЕНТ ТАШРИФ ДАВОМИДА ЯНГИ КОРХОНАЛАР ФАОЛИЯТИ, САНОАТ, ЭНЕРГЕТИКА, ШАҲАРСОЗЛИК ВА БОШҚА СОҲАЛАРДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИШЛАР БИЛАН ТАНИШДИ, ЖОЙЛАРДАГИ ҚУРИЛИШ ВА БУНЁДКОРЛИК ИШЛАРИНИ КЎЗДАН КЕЧИРДИ.

Анъанавий “Китобхонлик ҳафталиги” бошланди

Китоб ўқиши инсонга мусиқа тинглаш, сайдир қилиш ва спортдан кўра самаралироқ таъсир кўрсатиши илмий асосда исботлаган. Болаларни эса, айниқса, кичик ёшдан китоб ўқишига қизиқтириш жуда мухим. Бу орқали уларда сўз бойлиги, тасаввур олами кенгаяди. Савод, идрок ҳисси шаклланади. Визуал, яъни, кўз хотираси кучаяди.

8

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ФУТБОЛ БҮЙИЧА ЎН ЕТИ ЁШГАЧА БҮЛГАН ЎСМИРЛАР ЎРТАСИДАГИ ОСИЁ КУБОГИ ЎЙИНЛАРИ ҒОЛИЛАРИ ВА ИШТИРОКЧИЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТҮГРИСИДА

Ўзининг ёрқин истеъоди ва профессионал маҳорати, улкан азму шикоати ҳамда мустаҳкам иродасини намоён этиб, Саудия Арабистонида футбол бўйича ўсмирлар ўртасида ўтказилган нуфузли мусобакада мислсиз жасорат ва матонат намуналанарни кўрсатгани. Осиё кубогини Кўлга киритиб, ўзбек футболи тарихида янги бир шонли саҳифа очгани, шунингдек, Янги Ўзбекистоннинг жаҳон миқёсидаги обрў-эътиборини юксалтириш, ёш авлодни миллий фурур ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишида фаол иштирок этиб келаётгани учун куйидагилар мукофотлансин:

**«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ
КЎРСАТГАН СПОРТ УСТОЗИ» ФАХРИЙ УНВОНИ
БИЛАН**

Исмоилов Исломбек Муродбек ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси бош мураббийси

«КЕЛАЖАК БУНЁДКОРИ» МЕДАЛИ БИЛАН

Абдукаримов Миразиз Эркин ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Абдуллаев Фариджон Нодиржон ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Абдумўминов Азизбек Икромжон ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Алиев Асилбек Равшанжон ўғли - Футбол бўйича

Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Баходирхонов Муминхон Иссохон ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Ботиралиев Ҳожиакбар Ҳайрулло ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Еримбетов Азизбек Мухаммад Али ули - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Избасканов Бахадир Махсетбаевич - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Махмуджонов Дилёрбек Санжарбек ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Мурадов Амирхон Шухрат ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Мусаханов Муҳаммадали Алижонович - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Муҳаммадов Акбар Алишерович - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Рустамов Жамшидбек Аброржон ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Сайдмуровов Беҳрӯз Файрат ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Сарсенбаев Нурбек Рахатович - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Содиков Сайфиддин Баҳтиёр ўғли - Футбол бўйича

Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Фазлидинов Абдуллоҳ Зайлиддин ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Хакимов Муҳаммад Улугбек ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Хасанов Садриддин Зайниддин ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Хабибуллаев Муҳаммад Қодиржон ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Шокиров Ибраҳим Жамшид ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

Шукуруллаев Абубакир Азиз ўғли - Футбол бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзоси

«ШУХРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

Джураев Отабек Рустамович - Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясининг «Sport» ижодий бирлашмаси бош мутахассиси

Толипов Орифжон Боходирович - Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясининг «Sport» ижодий бирлашмаси «Футбол ТВ» телеканали муҳаррири

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2025 йил 21 апрель

Иқтисодий тебранишлар шароитида тўғри ва мақбул ечимлар керак

Жаҳон иқтисодиёти ва глобал савдо майдонидаги ҳозирги тенденциялар, айниқса, Қўшма Штатлар томонидан янги бояхона тарифлари ва импорт чекловлари жорий этилиши интеграциялашган дунё мамлакатлари ҳаётига сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Ҳусусан, атиги уч-тўрт кун ичида ҳалқаро молия бозорларида 10 триллион доллар яхуди ўтказилди. Юқори тарифлар оқибатида ҳалқаро савдо ҳажми 3,5 триллион долларга қисқариб, жаҳон инфляция даражаси 7,5-8 фоизга кўтарилиши прогноз қилинмоқда.

Пандемия давридагидек дунё бўйлаб таъминот ва қўймат яратиш занжирларида узилишлар пайдо бўлиш хаффи давлатлардан тезкор ҳамда оқилона иқтисодий ечимларни жорий этишини тақроҳ қилаётir. Қўйин ва аёвсиз рақобат мухитидаги қатор етакчи тармоқлар, жумладан, тўқимачилик, электр техникиса, автомобилсозлик, озиқ-овқат саноатига зарба этиши мумкинлиги асосли хавотир ўйтомоқда.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев раислигига 18 апрель куни ўтказилган видеоселектор йигилишида айни шулар хусусида сўз ўтирилди. Унда дунёда юз бераттган иқтисодий тебранишларнинг соҳа ҳамда тармоқларга таъсирини камайтириш чора-тадбирлари муҳокама килинди.

Таъкидланганидек, Ўзбекистон иқтисодиёти жаҳон иқтисодиётининг ажralмаси қисми. Оқилона ташки сиёсат ва кулагай инвестициявий мухит натижасида тадбиркорларимизга янги бозорлар очилмоқда, маҳсулотлар тури кўпаймоқда.

Гарвард университетининг таҳлилига кўра, охириг беш йилда “Иқтисодий мурakkablik индекси”да Ўзбекистоннинг ўрии 25 погона яхшиланган. 162 турдаги миллий маҳсулотларимиз “дунё бозорида рақобат устуналигига эга”, деб баҳоланган. Буларнинг натижасида охириг йилларда мамлакатимиз экспорти 2,2 баробар ошиди. Ташки савдо айланмаси ялпи ички маҳсулотга нисбатан 57 фоизга ети.

Мамлакатда инвестициялар ҳажми ҳам изчилиб ўсиб бормоқда. Шу йилнинг биринчи чорагида 8 миллиард 700 миллион доллардан зиёд ҳорижий инвестициялар ўзлаштирилгани (ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қарийб 20 фоиз кўп) бунинг исботи. Эвазига energetika, металлургия, кимё, фармацевтика, транспорт, қашлоқ ва сув хўжалиги, коммунал ва ижтимоий соҳаларда кўплаб мухим лойиҳалар амалга оширилмоқда. Бунда кўшилган қўймат ва иш ўринлари яратишга алоҳида ётибор

қаратиляпти.

Олдинда эса марралар янада катта. Жорий йилнинг ўзида 42 миллиард доллар ҳорижий инвестиция жалб этилиши, 80 дан ошик йирик, 8 мингдан ортик ўрта ва кичик лойиҳалар амалиётга татбиқ қилиниши кўзда тутилимоқда. Бирок бундай салмоқли мақсадларга эришиш, юқорида айтиб ўтганимиз – ҳозирги иқтисодий мурakkab шароитда у қадар осон иш эмас.

Йигилишда Президент бундай вазиятда факат ўз кучимиз ва ички имкониятларимизга таяниб, дадил кадам ташлашимиз кераклигига ургу берди.

-Хозирги дунё аввалгидек эмас, - деди давлат раҳбари. - Гап тариф ёки уларнинг мидорида ҳам эмас. Узоқ йиллар давомида давлатлар ўртасида барқарор муносабатлар ва ўзаро ишончни таъминлаган ҳалқаро институтлар, улар ишлаб чиқкан коидида ва нормалар бугун самарасиз бўлиб боряпти.

Демак, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ва экспорт қўйувчиларни таъминлаган ҳалқаро институтлар, сарсонгарчиликларни келтириб чиқармоқда. Маълум бўлишича, юртимизда 25 мингдан ортик стандарт ва 41 та техник регламент ҳалқаро бозор талабларига жавоб бермайди. Ҳозирда 13 мингга якин турдаги товарнинг 6,5 минги мажбурий сертификатланади. Бу эса таннархни оширади. Пировардида бундан оддий одамлар чўнгати зарар кўради.

Хозирги тизимда сертификатлаш органдарни бозор назоратини ҳам олиб бораши, уза манфаатлар тўқнашувига олиб келаётгани танқид килинди. Эътиборлиси, шу каби муммалор таъхлиси, ўрганишлар ва ишибиларнинг таклифлари асосида Президентимизнинг “Ишлаб чиқариш, экспорт ва тадбиркорлик фаолиятини рабатлантариши, савдо ва саноат сиёсати санарадорлигини ошириши чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонга қабул килинди.

Ишлаб чиқариш, миллий маҳсулотлар экспорти ва янги иш ўринларини яратиш бўйича белгиланган кўрсаткичларга эришиш мақсадларига йўналтирилган ушбу ҳужжатга кўра, ички бозорда рақобат мухитини ривожлантариши, сертификация ва техники назорат соҳасида испоҳотларни янги босқичга чиқариш, бояхона ва солик маъмурчилигига қатор янгиликлар киритиш назарда тутилоқда.

Янни, эндиқида техник жиҳатдан тартибида солиши, санитария-эпидемиология, ветеринария, карантин идораларининг маҳсулотга хулоса бериш ваколатлари аниқ белгилаб қўйилди. Тақрорланувчи ва устма-уст тартиблар босқичма-босқич бекор таъсирларни яратишни яшарутини яна бир бор эслатди. Айrim товарлар бозорларимизга сунъий пасайланарда кириб келаётгани таъсирларни яхшилайдиган қонидатлаштирилди. Натижада карийб 40 минг одам ишлайдиган қонидатлаштирилди.

Ишлаб чиқариш, таннархи 220 долларлик кичик музлатгич бозорда ўтравча 250 доллардан сотилаётгани учун 30 доллар КҶС тўлданади. Ҳудди шундай турдаги музлатгичнинг импорти нархи сунъий пасайланриб, 25 доллар кўрсатилганни учун бор-йўғи 3 доллар КҶС олиняпти. Бошқаша айтганда, ўзимизнинг ишлаб чиқарувчиларни яхшилайдиган қонидатлаштирилди. Махаллий ишлаб чиқарувчиларимиз иқтисодий салоҳияти ошиб борса, бундан факат ва факат давлатимиз, ҳалқимиз фойда кўради. Қанчаниш ўринлари яратилиди, мамлакат курдати юксалади.

Юқори айтиб ўтганимиз Фармон билан четдан олиб келинаётган товарларни бояхона қийматини аниқлаш тартиби ҳалқаро қонидатларга мослаштирилиши, назаримизда, ҳар томонлами мақбул чорадир.

Шубҳасиз, буларнинг бари охир-оқибат мамлакат иқтисодий барқарорлигини таъминлайди. Иқтисодий барқарорлик эса ижтимоий испоҳотлар самараорлиги, аҳоли турмуш фаровонлигини оширишнинг негизи ҳисобланади.

Фарида МАҲКАМОВА,
“Ўзбекистон овози” мухбари.

ЭЛЕКТОРАТ МАНФАТИ

Жисмоний, ижтимоий-иқтисодий ҳолати, келиб чиқишидан қатъи назар, ҳар бир инсон, айниқса, болалар ва ёшлар таълим-тарбия олишда тенг имкониятларга эга бўлиши мухим. Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг позициясига кўра, бу масалада ҳукуқлар ҳам, имкониятлар ҳам тенглигига эришиш устувор масала.

БИР МАВЗУДА ИККИ ФИКР

Шу мақсадда партиямиз ногиронлиги бўлган шахсларнинг қонунг ҳукуқ ва манфаатларини қатъий химоя қилиш тарафдори сифатида майдонга чиққан. Сайловолди дастурда инклузив таълимни ҳар томонлама кўллаб-куватлаш, инклузив таълимларга жалб этилган болалар қарорини ошириш бўйича мухим ташабbusларни илгари сурдид.

Хўш, Ўзбекистонда инклузив таълимни ривожлантириш бўйича қандай ишлар олиб борилмоқда? Тизимни такомиллаштириш учун мутасадди вазирлик вакили қандай фикрда-ю, партиямиз вакилини бу ҳақда нима дейди?

Ушбу саволларга жавоб олиши мақсадида бир мавзуда икки фикрга кўюк тұтдик.

**Абдурауф АБДУҒАНИЕВ,
Мактабгача ва мактаб таълимни
вазирлиги бош мутахассиси:**

- Охирги пайтда инклузив таълим турушунчasi тез-тез тилга олинмоқда. Инклузив таълим нима дегани ўзи? Бу мактабгача, умумий ўрта ва олий таълимни ўзgartirтириш жаҳасади бўлиб, барча ногиронлиги бўлган фарзандларимиз ундан фойдаланиши, ушбу таълимни уларнинг турли эҳтиёларига мослаштириш мумкинлигини кўзда тутид.

Оддий тил билан айтгандай, инклузив таълим ногиронлиги бўлган болаларга нисбатан ҳар қандай камситишни истисно этадиган, барча учун тенг муомалани таъминлайдиган, лекин маҳсус таълим эҳтиёжига эга болалар учун зарур шароит яратадиган мағкурара асосланади.

Бу шунинг антагатиди, болалар ӯз яшаш жойларида таълим олиши учун тенг имкониятларга эга. Умумтаълим мактаблари маҳсус таълим эҳтиёжларини хисобла олади ва ўкувчиларга зарур маҳсус дастурлар ишлаб чиқиб, уларни билим олишлари ҳамда ижтимоийлашувига ёрдам берилади. Ва ниҳоят, барча болалар тенгдошлари билан тенг равишда ўрганиши, ривожланиши, ижтимоийлашувига бир-бираiga бағригенглини ўргатishi мумкин.

Таҳлилларга кўра, агар мактабларда инклузив таълим билан қамраб олиш учун шароит яратилса, ногиронлиги бор 16 ўшгача болаларнинг 80 фоизидан ортиги бемалол мактабга бора олади. Шунда ногиронлиги бор бола тенгдошларидан ўзини айроҳ хис килемайди, ишончи ошади, интилиши кучайди.

Очиғи, авваллари инклузив таълим бўйича гаплар юарди, аммо амалий қадам, умид берадиган жўяни натижка ҳам йўқ эди. Сўнгги йилларда бунинг ҳукуқи асоси яратилди, шунга монанд шароит вужудга келди, ногиронлиги бор болалар мактабга борадиган бўлди.

Президентимизнинг 2020 йил 13 октабрдаги “Алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган болаларга таълим-тарбия бериш тизимини янада такомиллаштириш чоратадирилди тўғрисида” ги қарорига мувофиқ Ўзбекистонда инклузив таълимни ривожлантириш концепцияси қабул қилинди. Ўнга кўра, 2025 йилда Ўзбекистонда инклузив таълим тизими жорий қилинган умумий ўрта таълим мұассасаларни улушини жами мактабларнинг 51 фоизига, инклузив таълим шартларида таълим олаётган алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган болалар улушкини эса 40 фоизга етказиш режалаштирилган.

“Атроф-мухитни асрараш ва “яшиш” иқтисодиёт ийли” давлат дастурига кўра, республика мактабларда инклузив таълимни жароғида босқич-босқич инклузив таълим талабларига жавоб берадиган камида биттадан умумтаълим мактаба фаолияти ташкил этилади. Бу жамиятимизда жисмоний, ижтимоий-иқтисодий ҳолати, келиб чиқишидан қатъи назар, ҳар бир инсон, айниқса, болалар ва ёшлар таълим-тарбия олишда тенг имкониятларга эга бўлишида мумкин ахамиятига эга, албатта.

Шунингдек, давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 13 октабрдаги қарорига асосан алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган болалар учун “Таълим барча учун” тамоили асосида 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб тажриба-синов тарбиқасида республика бўйича 31 ва умумий ўрта таълим мактабларида инклузив синflар ташкил этилди. Ушбу синflарга 122 нафар алоҳида таълим эҳтиёжи бўлган болалар жалб қилинган.

Бугунга келиб эса республика бўйича 957 та умумий ўрта таълим мактабида 1901 нафар болалар инклузив таълимiga қамраб олинди.

Хўш, ногиронлиги бор болаларни инклузив синflарга қабул қилиш тартиби қандайд?

Ўкувчиларга инклузив таълим синflарига қабул қилиш ҳамда чиқарish Ижтимоий химоя миллий агентligининг худудий бошқармалари хузурда ташкил этилган Психологик-тиббий педагогик комиссия

холосасига кўра, ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босушиб шахслар розилиги билан амалга оширилади.

Психологик-тиббий педагогик комиссия холосасини олган ҳар бир ўкувчи ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босушиб шахслар томонидан шахсий ҳужжатда йиғма жилди расмийлаштирилади ҳамда белгиланган тартибда яша худудидаги мактаб раҳбариятига тақдим этилади ва мактаб директорининг бўйруги билан ҳужжатлаштирилади.

Инклузив таълим синflарида умумий ўрта таълим дастурлари бўйича оммавий тарзда таълим олаётган ўкувчилар билан бирга маҳсус (коррекцион) дастурлар асосида алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган ўнфаргача қабул қилинади.

Алоҳида таълим олиш эҳтиёжи бўлган болаларнинг мактабга келиб-кетишидаги ҳаётни ва соглиги учун жавобгарлик уларнинг ўз ота-оналари зиммасида бўлади. Шунингдек, улар доимий равишда мактабдаги педагогик жамоа билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатади, психологик-педагогик жиҳатдан ўрганиши ва фарзандини тарбиялаш жараённида иштирок этади.

Инклузив мактабни яратиш учун биз аввало, соғлом болаларнинг ота-оналари билан ишлашмиз керак. Бундай ота-оналарга ногиронлиги бўлган бола ҳам жамиятнинг аъзоси эканлиги, бошқа болалар каби тенг ҳукуқга эгалигини тушунтириш керак, деб ўйлайман. Хўш, нимага?

ДЕМАК, ҲАР ИККИ ҲОЛАТДА ҲАМ ОТА-ОННИНГ ҲАМ АЙБИ БОР. ШУНИНГ АҮЧИН АЛОҲИДА ТАЪЛИМ ЭҲТИЁЖЛАРИ БЎЛГАН БОЛАЛАРНИНГ БИЛИМ ОЛИШ ҲУҚУҚИ, ИНКЛУЗИВ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИНГ МАЗМУН-МОХИЯТ ҲАҚИДА ЖАМОАТЧИЛИК ЎРТАСИДА ТУШУНТИРИШ ИШЛАРИНИ КЕНГ КЎЛАМДА ЙЎЛГА ҚЎЙИШ КЕРАК.

Амалда кўп гувоҳи бўлдик, соғлом болаларнинг ота-оналари ногиронлиги бўлган болалар барча болалар билан бирга ўкишига рози бўлмаяти. Шундай ота-оналар борки, ногиронлиги бўлган ўкувчи унинг фарзанди билан бир партада ўтиришини, бир синфа ўкишини хоҳламайди.

Ота-онада ўндан ўндан қараш бўлгандан кейин шу оиласидаги фарзанд ҳам шундай фикрлаши аниқ. Бу ногиронлиги бўлган ўкувчиларда ўзига ишончи сўндириши, ўзини давралардан олиб қочиш, тортиниши каби холатларни кептириб чиқарида. Бу кайсири маънода уларнинг камситилишига ҳам олиб келади.

Бундай болаларнинг ҳаётни ўрганишига, билим олишга бўлган иштиёқини рағбатлантиришда оиласининг ҳам ўрни катта, деб ўйлайман. Уларнинг ота-оналари аввали ўзлари фарзандларини жамиятга кўшишига интилишлари керак. Шундай ота-оналар борки, гап-сўзлардан қочиб, ногиронлиги бўлган боласидан улядади, ўкишга, мактабга олиб бормайди. Алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган фарзандларини умумтаълим мұассасаларида ўқитиши мумкинлиги ҳақида етарли мәълумотга эга эмас.

Демак, ҳар икки ҳолатда ҳам ота-онанинг ҳам айби бор. Шунинг учун алоҳида таълим эҳтиёжлari бўлган болаларнинг билим олиш ҳукуқи, инклузив таълим тизимишининг мазмун-мохият ҳақида жамоатчилик ўртасида тушунтириш ишларини кенг кўламда йўлга қўйиш керак.

Таълим ташкилоти раҳбари эса инклузив таълим синflарига қабул қилинган ўкувчиларга ўкув-тарбия жараённига шахсан жавобгар ҳисобланади. Бунинг учун доимий тарзда болалингар дарсларни ўзлаштириши, ўкув-дастурларни бажарни, соглиги ҳамда психологик ҳолати бўйича мониторинг ишларини олиб бориши талаб этилади.

Холоса килиб айтгандай, инклузив таълим жараённига ота-она, таълим мұассасаси ва жамоатчилик вакиллари бирдек масъулдир.

**Аброр ҚУРБОНОВ,
ЎзХДП Марказий Кенгаши
бошқарма бошлиғи:**

- Маълумки, инклузив таълим – алоҳида эҳтиёжга муҳтож бўлган болалар учун барча таълим жараёнига кўшилини имконини яратиш концепциясидир. Шунинг учун ҳам дунё бўйича инклузив таълимга алоҳида эътибор каратилмоқда, чунки таълим соҳасидаги тенглик ва адолат, жамиятдаги ижтимоий интеграциянинг асосий мезонига алоҳида.

Мамлакатимизда кейинги йилларда таълимда тенгликни таъминлаш, инклузив жамиятни шакллантиришга катта эътибор каратилмоқда. Ногиронлиги бўлган, имконияти чекланган болаларнинг бошқа соглом болалар билан тенг шароитда ўқиши учун инклузив таълим шаклланади.

Тўғри, эътиборга аргизигул испоҳотлар олиб бориляпти, ногиронлиги бор шахсларни кўллаб-куватлашга давлат томонидан алоҳида аҳамият берилади.

Лекин қабул қилинган қонунлар ва қарор, фармонлар ижроси мутасадди ташкилотлар томонидан тўлиқ бажарилмайти. Ногиронлиги бор шахслар ҳукуқларини амала қўллаш механизмлари тўлиқ ишга солинмагат.

Масалан, инклузив таълимни самарали ташкил қилин учун мактабларда маҳсус таълим воситалари, тренинглар, мутахассислар (масалан, дефектологлар, психологлар) ва ишлатиши учун мослашган ўкув материаллари зарур. Баъзи мактабларда бу ресурслар етишмайди. Ногиронлиги бор шахслар ҳукуқларини амала қўллаш механизмлари тўлиқ ишга солинмагат.

Яна бир масаласи бу ўқитувчиликнинг тайёрларлиги билан боғлиқ. Кейинги йилларда инклузив таълим жорий этилган мактабларнинг раҳбар-ходимлари, ўқитувчи ва психологияри учун 72 соатлик маҳсус малака ошириш курси йўлга кўйилди. 2021-2024 йиллар давомида ушбу курслар орқали 6,2 минг нафар раҳбар ва педагоглар малака ошириди. Шунга қарамасдан, ўқитувчиликнинг инклузив таълимга тайёрларлиги даражасини

килинмоқда.

Фикримизча, Ўзбекистонда инклузив таълимни янада ривожлантириш учун куйидаги масалаларга эътиборни кучайтириш лозим.

Биринчидан, инклузив таълимни шакллантиришнинг ҳукуқий асосларини янада мустаҳкамлаш зарур. Амалдаги “Таълим тўғрисида” ги Қонунга инклузив таълим алоҳида модда билан тартибга солинган бўлса-да, унда инклузив таълим тушунчасига изоҳ берилмаган. Шунингдек, инклузив таълим шаклни танлаш ҳукуқи берилмаган.

Шу боисдан, “Таълим тўғрисида” ги Қонунни З-моддаси “Асоси тушунчалар” кисмига инклузив таълим тушунчасини киритиш, шунингдек, 20-моддасига таълим шаклини танлаш ҳукуқи алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган болаларнинг басхарни оширилишини белгилаш, инклузив таълимни таъфаллаш ҳукуқи алоҳида таълимни ташкиллашга ошириш.

Иккинчидан, кўриш қобилиятидаги муммоси бор болалар тоифаси билан тифлопедагогларни инклузив таълимни ташкиллашга ошириш.

Инклузив таълимни ташкиллашга ошириш.

Масалан, инклузив таълимни самарали ташкил қилин учун мактабларда маҳсус таълим воситалари, тренинглар, мутахассислар (масалан, дефектологлар, психологлар) ва ишлатиши учун мослашган ўкув материаллари зарур. Баъзи

мактабларда бу ресурслар етишмайди. Шу боисдан инклузив таълим тизими учун маҳсус педагогларга бўлган ўкув-тарбиботга ўзига ишлатишини ўзини алоҳида таълимни ташкиллашга ошириш.

Учунчидан, мактаб биноларини инклузив таълимни ташкиллашга ошириш.

Биринчидан, инклузив таълимни ташкиллашга ошириш.

ЮРАГИДА ОЛОВИ БОРЛАР

Ўтган ҳафта якунда футбол бўйича 17 ёшгача бўлган ўсмиirlar ўртасида Осиё кубоги ниҳоясига етди. Унда U-17 Ўзбекистон терма жамоаси Осиё кубоги финалида мезбон Саудия Арабистонига қарши ўйинда фалаба қозониб чемпионликни қўлга киритди. «Қирол Фаҳд» стадионидаги ўтган учрашув 2:0 ҳисобида якунланди.

Бахсни қатарлик Муҳаммад Аҳмад Ал-Шаммири бошқариб борди. Ўйиннинг дастлабки дақиқаларида иккى жамоа вакиллари хам фаоллик кўрсатди. Учрашувнинг 39-дақиқасида Нурбек Сарсенбаев рақиб ўйинчиси билан тўкнашгач, унга оёги билан зарба берди. Ҳакам бу ҳолатни қизил карточага лойиқ кўрди, VAR унинг карорини ўз кутида қолдирди. Футболчи майдонни кўзда ёш билан тарк этди. Бизникилар 10 киши бўлиб қолди.

Биринчи бўлимга кўшиб берилган 5 дақиқаликда Миразиз Абдукаримов жамоа дарвазаси сари бораётган футболчини оёғига телиб тўхтатди, ҳакам унга хам қизил карточка кўрсатди, VAR бу гал ҳам «қизил»ни тасдиқлади, жамоада 9 киши қолди.

Футболчиларимиз танаффусга катта босим ва тушунлика йўл олди. Олдинда бир тайм бор, 9 киши қолган Ўзбекистон терма жамоасининг фалабасига деярли хеч ким иномасди.

Шунга қарамай, иккинчи бўлим бошида рақиб ўйинчисининг қўлига тўп теггач, Ўзбекистон фойдасига пенальти белгиланди, 50-дақиқада Муҳаммад Ҳакимов ундан унумли фойдаланиб, ҳисобни очди. Рақиб прессингни кучатириди. «Comeback» умидида олдинга бораверди.

Лекин ўйиннинг 70-дақиқасида дарвозабон берган тўпни Садриддин Ҳасанов бир ўзи жарима майдонига қадар олиб келди, сўнгра дарвозабоннинг оёклари орасидан зарба бериб, ҳисобни 2:0 кўринишига келтириди. «Қирол Фаҳд» стадиони ларзага

“
ШУ ТАРИҚА
ЎЗБЕКИСТОН
ЎСМИRLAR
ТЕРМА ЖАМОАСИ
ЎЗ ТАРИХИДА
ИККИНЧИ МАРТА
ОСИЁ ЧЕМПИОНИГА
АЙЛАНДИ. ИЛК
ЧЕМПИОНЛИККА
2012 ЙИЛДА ЭРОНДА
ЭРИШИЛГАНДИ.

келиди. Ҳисоб ўйин сўнгига қадар сақланиб қолди.

Шу тариқа Ўзбекистон ўсмиirlar терма жамоаси ўз тарихида иккинчи марта Осиё чемпионига айланди. Илк чемпионликка 2012 йилда Эронда эришилганди.

Ушбу турнирда ўсмиirlar терма жамоаси мағлубиятга учрамади, гуруҳда Таиланд (4:1), Хитой (2:1) ва Саудия Арабистони (3:0), чорак финалда БАА (3:1), ярим финалда КХДР (3:0) устидан фалаба қозонилди. Футболчilar 17 та гол урди ва 3 та гол ўтказиб юборди.

Хужумчи Асиљек Алиев бешта гол билан чемпионат тўپурагига айланди. Садриддин Ҳасанов мусобақанинг энг яхши футболчиси, Немматуллох Рустамжонов бўлса энг яхши дарвозабон деб топилди.

Бир сўз билан айтгanda, ўсмиirlarимиз бирдаммилкнинг ёрқин намунасини кўрсатиши. Ўзбекистон ёшларининг юргалиги оловни, фалаба шууримизда борлигини яна бир бор дунёга намаён қилди.

Ўз мухбиришимиз

Зълон

2025 йил 20 май куни соат 11-00 да тўрткўл тумани «Уллубоғ» оғида жойлашган "Тўрткўлдоммаҳсулоти" масъулияти чекланган жамияти биносида «Жамиятнинг 2024 йил молиявий хўжалик фаолияти якунлари» бўйича пайчиларининг умумий йигилиши ўтказилади.

КУН ТАРТИБИ:

- Софойдан тақсилаш ва унинг бир қисмини дивидентларга йўлтириш.
- Корхонани қайта ташкил этиш ва тугатиш.
- Шўуба ва тобе хўжалик жамиятларини ташкил этиш.
- Ташкилий тузилманни тасдиқлаш.
- Корхонанинг ижория органини сайлаш, тайинлаш, йўллаш, унинг

- ваколатларини муддатидан олдин бекор қилиш.
- 6.Эълон килинган акцияларнинг энг юкори миқдорини белгилаш.
- 7.Акцияларни бўлиш ва консолидациялаш.
- 8.Корхонанинг устав капитали миқдорини кўпайтириш ёки

Манзил: Қорақалпоғистон Республикаси, Тўрткўл тумани,
«Уллубоғ» ОФИ. "Тўрткўлдоммаҳсулоти" МЧЖ биноси.

КУЗАТУВ КЕНГАШИ

Bosh muharrir: Nazira MATYAKUBOVA

MANZILIMIZ: 100029, Тошкент, Мустақиллик майдони 5/3

Телефонлар: (71) 239-12-14

E-mail: uzbovozi@mail.ru

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta haftanining chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Анъанавий “Китобхонлик ҳафталиги” бошланди

Китоб ўқиш инсонга мусиқа тинглаш, саир қилиш ва спортдан кўра самаралироқ таъсир кўрсатиши илмий асосда исботлаган. Болаларни эса, айниқса, кичик ёшдан китоб ўқишига қизиқтириш жуда муҳим. Бу орқали уларда сўз бойлиги, тасаввур олами кенгаяди. Савод, идрок ҳиссиси шаклланади. Визуал, яъни, кўз хотириси кучаяди. Бугун замонавий дунёда энг илгор технологиялар, интернет ҳаётимизнинг бир қисмига айланган бўлса-да, китобнинг ўрнини боса олмаслиги кундай равшан. Ахолининг, ўсбий келаётган авлоднинг саводли, онг-у дунёкараши қенг, бадий тафаккури шаклланган, янги-янги ғояларга эга бўлиши учун ҳам жамиятда мутолаа маданиятини юксалтириш лозим.

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан «Ўзбекистон – китобхонлар юрти» шиори остида ҳар йили ўтказиб келинаётган «Китобхонлик ҳафталиги» ҳам ана шу мақсадларга қаратилгани билан аҳамиятли.

— Давлатимиз раҳбарининг мавнавий-мәърифий ишлар самарадорлигини ошириш, аҳоли, айниқса, ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини юксалтириш борасида белгилаб берган муҳим вазифа ва топширикли асосида республика бўйлаб салмоқли лойиҳалар рўёбига чиқарилимоқда, — дейди Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги директори Асаджон Ходжаев.

— Бунга Фарғона вилоятида килинаётган ишларни мисол қилиб келтириш мумкин.

Жумладан, вилоятда сўнгги уч йилда тўртта тумандаги ахборот-кутубхона марказлари шун янги бинолар курилди.

Шунингдек, 2025 йиль Фарғона вилоятида «Китобхонлик йили» деб ёлан қилинди.

Бундай ташабbuslar республикамизнинг барча худудларида оммалашишни кўллаб-куватлаб мумкин.

Шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, биз 2026 йилдан бўшлаб Фарғона таҳқибасини оммалаштирган ҳолда муайян бир вилоядта «Китобхонлик йили»ни ёлан қилиб, мазкур худуддаги

китобхонлик тадбирларига янгича мазмун баҳш этишини,

уларда соҳа билан боғлиқ барча ташкилий-хуқуқий масалаларни, инфратузилма, кутубхона, ижодкорлар билан мулоқот, ноширилк ийнлишидаги долзарб муаммоларни ҳал этиш имконини берувчи мулоқотлар майдонини яратишни мақсад

килганимиз.

Шу ўринда яна бир маълумоти айтиб ўтиш мумкин, яқинда республика умумтаълим мусассаларида ахборот-кутубхона фаолиятини янада такомиллаштиришни назарда тутиувчи Ҳукумат қарори қабул қилинди. Унга кўра, 2025-2027 йилларда

кўзи ожиз ва кўришда нуқсони бор болаларни Брайль алифбосидаги бадиий адабиётлар билан таъминлаш

кўзда тутилган бўлиб, янги ўқув илидан бўшлаб мактабларда ҳафтанинг ҳар

шанба куни «Китобхонлик куни» деб белгиланди.

Шу билан бирга, таълим муассасаларида «Ноширдан – китобхонга» тайомили асосида китоб савдо-ярмаркалари ҳамда «Жадидлар изидан» республика танлови ўтказилади.

Бундан ташқари, ўтган вақт мобайнида 100 жилдан иборат туркӣ адабиёт ва рус адабиёти дуродоналари чоп этилиб, барча кутубхоналарга етказилди. Бу борадаги ишларнинг мантиқий давоми сифатида 2025 йилдан бўшлаб 200 жилдан иборат «Ўзбек адабиёт хазинасидан» китоблар мажмусасини нашр этиш ишлари бошланди.

Айни кунларда юртимиз бўйлаб бешинчи бор ташкил этилган «Китобхонлик ҳафталиги» доирасида қизиқарлар мавзуларда семинар, учрашув, тақдимот ва давра сұхбатлари, китоб савдо-ярмаркалари, қисса кирилбонга ўтишади. Тадбирлар Тошкент шаҳрида «Dream park» истироҳат бўғида ва Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар марказларида маданият ва истироҳат бўғларда, шунингдек, туман (шаҳар) ахборот-кутубхона марказларида бўлиб ўтади.

Айни кунларда юртимиз бўйлаб бешинчи бор ташкил этилган «Китобхонлик ҳафталиги» доирасида қизиқарлар мавзуларда семинар, учрашув, тақдимот ва давра сұхбатлари, китоб савдо-ярмаркалари, қисса кирилбонга ўтишади. Тадбирлар Тошкент шаҳрида «Dream park» истироҳат бўғида ва Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар марказларида маданият ва истироҳат бўғларда, шунингдек, туман (шаҳар) ахборот-кутубхона марказларида бўлиб ўтади.

Ҳафталиникнинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-академик лицейларга тақдим ишленинг очилиш маросимида «Туркӣ адабиёт дуродоналари» асрарлар мажмусаси ихтиосослаштирилган таълим мусассаларидаги тизимидағи Президент ва Ижод мактабларига, Фудофа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирилги, Миллий гвардия, Давлат хавфисизлик хизмати таркибидаги Темурбеклар мактаби ва Жалолиддин Мангуберди номидаги ҳарбий-ак